

November 2023

En fin adventstid och jul tillönskas alla

www.fotoakuten.se

Kalkbladet

Tankar i november

Balkongen är ostädad och ser ut som det skulle vara sommar, samtidigt som träden utanför blir alltmer kala. Det har blivit minusgrader på nätterna och vinterdäcken är på, men här ute är det som om sommaren försöker hänga kvar. Jag bor tre trappor upp i ett hyreshus och hissen har stått i över en månad, och då den är insprängd i trapphuset är trapporna så väldigt smala att gå i. Det gör att mycket av höststädningen har stannat av. Stolar och bord på balkongen har inte åkt upp på vinden, blomkrukor har inte tömts och påsarna till loppis har inte kommit ned till bilen. Som att livet har stannat upp i gränsen mellan sommar och höst medan vintern kommer över mig.

Att överleva utan bitterhet och hat

Jag har inte gjort något åt min balkong sedan semestern i slutet av juli när jag var tillbaka på jobbet. Då hade en ung kille just valt att avsluta sitt liv, vilket påverkade ungdomarna i församlingen. I höst började killens klasskamrater i konfirmandundervisningen, och när vi pratar om Gud och deras gudsbild så talar de flesta om att Gud finns i en himmel dit vi kommer när vi dör. Det är första gången på tjugofem år som präst som jag hör så många tonåringar spontant uttrycka den gudsbilden och med det en tro. Erfarenheten av dödens närhet och livets skörhet har gjort dem sökande efter en tro och verktyg att finna vägar i livet, och där har jag privilegiet att få vara någon de får brotta sina tankar och liv med. Jag brukar tänka att jag är en överlevare, trots mina sår så har jag överlevt sorg och smärta, kränkningar och trakasserier, ogillande och likgiltighet. Även om det inte är lätt så går det att överleva och det går att göra det utan att falla i bitterhet och hat. Det är budskapet som Jesu kors får berätta för mig om och om igen.

Till slut har hissen börjat gå igen och jag får lite semester. Tillbaka på min balkong städar jag bort krukorna och stolarna så att vintern kan få komma. Min granne påminner mig om att det snart är dags att sätta upp allt igen, och jag nynnar för mig själv i hissen vid tanken att jag snart sätter nya frön i jorden. Fast först ska jag stanna upp och inte låta hissen gå för fort mellan årstiderna, och nu är det dags att stanna till vid julen. Stjärnor ska lysa, julkrubban ska ställas upp och änglar sjunga om hoppet och friden. Ge Jesus tid att lysa i mörkret, som ett ljus som mörkret aldrig kan rå på och räcker in i döden.

Stanna upp i julens budskap om fred och frid. Ha en välsignad jul!

Catharina Larsson

Foto: Maria Marre Gustafsson

*Följ vår återkommande skribent, Tina Wilhelmsson, i **Tinas tankar**.*

Tinas tankar

Bara moster Matilda vet

Känslan av kontroll är bara en illusion. Det är något som jag ibland måste påminna mig själv om. Vi människor strävar gärna efter att begripa saker och ofta är det vår ängslighet som får oss att söka svar inom antingen vetenskap eller tro, eller varför inte både och. Jag är en vetgirig person som ofta vänder mig både till vetenskap och tro för att hitta förklaringar. Härom veckan läste jag om ett exempel inom forskningen som kallas för "*Moster Matildas tårta*", vilket handlar om att forskare kan analysera tårtans alla delar. De kan förklara sockerkakan, grädden och sylten in i minsta detalj men om de får frågan varför hon har bakat tårtan så kan de inte svara på det. De kan ha rimliga teorier kring varför hon bakade tårtan; kanske var det hennes bästa väns födelsedag eller så blev hon bara sugen på tårta. Deras analyser av ingredienserna kan dock inte bevisa varför hon bakade tårtan, just där och just då. Den enda som faktiskt vet syftet med tårtan är moster Matilda själv. Det här brukar användas som ett symboliskt exempel i diskussionen kring universums existens.

Vi behöver en källa till universum

Forskare kan nämligen i mångt och mycket beskriva universums ingredienser i detalj, men deras analyser kan inte förklara varför universum finns till. Vi behöver en källa till universum och jag tror att källan är Gud. Likt moster Matilda hade överblick över sin situation och bestämde sig för att baka en tårta, så tror jag att Gud hade överblick över sin situation och beslutade sig för att skapa ett universum. Den här tanken gör mig mindre ängslig när jag känner att jag saknar kontroll och inte begriper saker, för då kan jag känna tillit i att lita mig mot både vetenskap och tro som för mig fyller olika syften och därför kan gå hand i hand.

Tina Wilhelmsson

Fortsätt följa Marianne Wasend, en av våra medlemmar i stiftsföreningen, som under rubriken Mariannes Läslusta bjuder oss på intressant läsinspiration utifrån sin egen läslusta!

Mariannes Läslusta

Åren

av Annie Ernaux

Någon månad innan fransyskan, författaren Annie Ernaux tilldelades 2022 års Nobelpris i litteratur läste jag boken "Åren".

I boken skildras ett kvinnoliv från 1940 och framåt.

Vad blir kvar efter ett liv? Souvenirer vanligtvis, dvs föremål som ställföreträdande minnen. Om man har tur, några dagböcker, brev, några ord som kan ge konturer åt en människa som inte längre har några. Ernaux har en enastående iakttagelseförmåga.

Skammen låg ständigt på lur för flickorna, det fanns mycket tankar och fantasier om sex. Flickorna bevarade sina mödrars skam. Den ständiga väntan på mens...

Nya tider med nya intryck

Genom TV breddades det allmänna vetandet.

Tiden är den här bokens huvudperson. Konsumtionen tog fart. Nya bra saker presenterades hela tiden, pulversoppa, majonnäs på tub, konserver framför färskvara.

Ernaux skriver minimalistiskt och neutralt. Hon beskriver på samma gång en individuell upplevelse av omvärlden och en erfarenhet som kan delas av alla, den kollektiva självbiografin.

Boken är en underbar läsupplevelse.

Marianne Wasend

KviSk årsmöte 2024

Kallelse till årsmöte för Kvinnor i Svenska kyrkan i Härnösands stift.

Lördagen den 2 mars 2024 kl. 11.00 i Kyrkans Hus, Sundsvall.

Motioner ska vara styrelsen tillhanda senast 1 månad före årsmötet och skickas till ordförande Berit Larsson,
e-post ulla.berit.larsson@gmail.com eller per post till
Örjansvägen 14, 832 44 Frösön.

OBS! Ändrat datum för årsmöte.

Här når du Kvinnor i Svenska kyrkan, Härnösands stift

Styrelsen:

Marianne Staaf-Gälldin, Sundsvall, tel. 076 - 830 82 66

Berit Larsson, Frösön, tel. 070 - 230 95 57

Mery Sauni, Härnösand, 070 - 389 53 90

Kristina Ekegerd, Frösön, 070 - 228 24 11

Malena Lundefalk, Sundsvall, 073 - 271 01 13

Glöm inte att betala medlemsavgiften för 2023

Avgiften på 100 kr betalas
antingen via bg 422-3699 eller
via Swish, nummer 1236918593.

Inspirationshelg och en magisk saga Vårsta 16–17 september

Lunch till lunch-helg på Vårsta med 14 kvinnor som provade tekniker för avslappning, reflekterade och dansade tillsammans med dansledaren AnneLi Amilon. Så fint att uppleva denna inspirerande gemenskap och dela erfarenheter och tankar i både dans och samtal.

På lördagskvällen samlades vi i Växthuset och Malena Lundefalk gav oss en alldeles underbar och magisk saga:

Sagan om det lilla äppelträdet

Det var en gång ett litet, litet äppelträd som växte i en fruktträdgård. Varje kväll och varje natt tittade hon upp mot himmelen och beundrade alla stjärnor som bredde ut sig över himmelens valv.

En kväll kom en god fe till fruktträdgården. Den goda fen sa till det lilla äppelträdet att hon lovar att uppfylla en önskning åt henne. Vad som helst. Det lilla äppelträdet behövde inte tänka länge alls innan hon svarade: *En stjärna! Jag vill ha en egen stjärna!*

Den goda fen svarade att hon skulle uppfylla äppelträdets önskan. Det fanns bara en sak som äppelträdet behövde göra i gengäld. Hon behövde växa och bli ett stort träd, hon behövde bli den hon var menad att vara. Det lilla äppelträdet lovade fen att göra sitt bästa.

Plötsligt var fen försvunnen.

Varje dag när solen lyste sträckte det lilla äppelträdet upp sina grenar mot solen och sög in allt ljus hon behövde för att växa och bli stor. Varje dag när det regnade tryckte hon ner sina rötter djupt i jorden och sög åt sig allt vatten hon behövde för att växa och bli stor.

Årstiderna kom och gick. Åren kom och gick. Det lilla äppelträdet växte sig större och starkare. Nu var hon ett stort och starkt träd. Hennes grenar dignande av äpplen. Hon undrade när den goda fen skulle komma tillbaka och hon skulle få sin önskan uppfylld. Hon hade nästan börjat att misströsta när så plötsligt fen stod framför henne i fruktträdgården. Äppelträdet sken upp, glad och stolt över att få visa hur hårt hon arbetat för att växa och bli ett stort och praktfullt äppelträd.

- *Titta fen, titta så stor och fin jag har blivit, sa äppelträdet.*
- *Ja, jättefin, bra jobbat, sa den goda fen.*
- *Ska jag få min önskan uppfylld nu? frågade äppelträdet.*
- *Mitt kära äppelträd, du har jobbat på så bra med att bli dig själv. Men en sak har du missat.*
- *Vadå? frågade äppelträdet.*
- *Jo, sa fen, du har redan fått din önskan uppfylld, fler gånger än du kan räkna.*
- *Var då, hur då, jag ser ingen stjärna...? sa äppelträdet ängsligt.*
- *Jo, sa fen, varje människa som plockar ett av dina goda äpplen som du har arbetat så hårt för, möts av den vackraste stjärnan. Och den är inuti. Vi finner den om vi bara öppnar på rätt sätt.*

Så är det även med oss människor. Oavsett om vi är omogna, mogna, övermogna, kantstötta eller lite skadade så finns ett okränkbart värde där inne. Som en stjärna, som Gud har lagt ner i var och en av oss.

Tack Malena, AnneLi och alla kvinnor som skapade inspiration, eftertanke och glädje!

Text och bild: *Marianne Staaf Gälldin*

Höstglöd – Om att samtala

Höstglöd är en sammankomst där ordförande och kontaktpersoner för de olika stiftsgrupperna, tillsammans med riksstyrelsen, möts för utbyte av erfarenheter och för inspiration.

Denna gång tog Stockholms stiftsförening emot oss med mångfärgad höstkänsla i Barkarby tingshus, 30/9 - 1/10. Vi deltog i fascinerande, lärorika och inspirerande aktiviteter som vi tar med oss till vår respektive förening. Det var cirka 30 representanter från alla stiftsföreningar som hade samlats på den här historiska platsen.

Lördagen började med Birgitta Thanings välkomsthälsning. Hennes inledningsord handlade om att *"ge och ta", "dela med sig" och "mer eller mindre tankar om livet här och nu"*.

Berättelsen om det gamla tingshuset introducerades av Hjördis Eiranson-Kram med en kort skildring om den kända tjuven och författaren Lars Larsson (Molin) *"Lasse-Maja"*. Han dömdes för inbrott och stöld av kyrksilvret i Järfälla kyrka till livstids fängelse men benådades vid 52 års ålder av Karl XIV Johan tack vare att han imponerade på kungen med sin kokkonst.

Utbildning i hur vi samtalar med varandra

Under helgen föreläste Helene Egnell under rubriken *"Religionsdialog och interreligiöst systemskap"*. Bland annat talade hon om feministiska perspektiv på religionsdialog utifrån sin doktorsavhandling *"A Study of Christian Feminist Approaches to Religious Plurality East and West"* (2006). Det behövs dialog men vi behöver också utbildning i hur vi samtalar med varandra och med människor som har andra uppfattningar än oss själva. Hon tog även upp vad vi gör i vardagen, när kvinnor möts, om de där små enkla sakerna som skapar samhörighet och som ökar tilliten till varandra. Religionsdialog är ett utmanande arbete som tar tid.

Använda Färdplan för klimatet

Birgit Söderström gav oss en inblick i arbetet med föreningens pågående projekt *"Fred på Jorden och Fred med Jorden"*. Projektgruppen har bland annat studerat Svenska kyrkans Färdplan för klimatet. Hon skickade med oss som deltog att gärna använda det här materialet i våra stiftsgrupper. Det är ett bra underlag för att lära sig mer om Svenska kyrkans syn på skapelsen och tron kopplat till klimat och

rättvisa. Tankar som vi tar med oss: *Relationen till Gud och att värna vår jord i förhållande till klimatneutralitet och klimaträttvisa.*

Söndag morgon promenerade vi till Järfälla kyrka, en gammal medeltida kyrka, för en gudstjänst med små och stora. Vi fick vara med om vacker dans av den unga dansgruppen, som även var aktiv i kyrkans förbön. Gudstjänsten avslutades med att en kyrkängel och en kyrkråtta kom in i kyrkan, till de yngre barnens förtjusning. Efteråt var det lek och korvgrillning på kyrkbacken.

Att läsa med hela kroppen

Söndagen fortsatte med Bibliodrama med Lotta Geisler. Med henne fick vi prova på ett nytt sätt att bearbeta bibeln och hur det är att läsa med hela kroppen. Att leva sig in i en roll av en biblisk gestalt var lärorikt och utmanande. Det gav många positiva och starka upplevelser och väckte även kreativa och trygghetsskapande känslor hos oss. Att mötas på ett fysiskt, konkret och roligt sätt ger utrymme där alla får lov att finnas. Samtidigt har man stor tillåtelse att hitta sin egen livstolkning av bibeln.

Vi avslutade med en härlig dans som blev väl uppskattad och en fin avslutning på helgen.

Lotta Geisler

Bibliodrama med Bibeln i centrum

Boktips!

Helene Egnell och Sofia Nordin: *Guds Gender och Gemenskap.*

I Kvinnoglöd nr. 3 2023 kan du läsa mer om de olika föredragen från Höstglöd 2023.

Text och foto: *Berit Larsson och Mery Almidon de Sauni*

Livsresa till Iona 2023

Jag heter Kristina Hallström och bor sedan 1977 i Sollefteå (kommer ursprungligen från Söderhamn) där jag arbetar i kyrkan inom olika områden, jag är bland annat kyrkvärd och deltar i jul- och påskspel för skolbarnen.

Jag tycker om att vara ute i naturen alla årstider. Pilgrimsvandring är ett stort intresse liksom släktforskning.

Nu har jag haft förmånen att få följa med Härnösands stift till Iona på en livsresa.

Vi var väl förberedda

Den 27 april var vi tolv stycken från Härnösands stift som påbörjade vår livsresa till Iona. Iona är en liten ö utanför Skottlands västkust tillhörande inre Hebriderna. Vi hade förberett oss hela våren med fyra digitala och en fysisk träff med hemuppgifter mellan varje tillfälle. Väl framme på Iona blev vi hjärtligt mottagna vid färjeläget av klostrets personal.

Vi blev inkvarterade i Abbyn. Det var en märklig känsla att bo på ett kloster med en historia från 560-talet.

Vi indelades i arbetslag för att sköta dagliga sysslor som städning, köksarbete och förberedelse av kyrkan inför gudstjänst. Det var personer från hela världen som besökte klostret så vid sysslorna och när det var matdags fanns det många tillfällen till samtal. Det var engelska som talades dock med många brytningar då både personal, volontärer och gäster var från hela världen. Det går alltid att förstå varandra när man hjälps åt.

Ingen präst anställd

Det var morgon- och kvällsgudstjänst varje dag, nattvard när en präst fanns tillgänglig. Kommuniteten hade ingen präst anställd då det var klostrets personal och volontärer som ledde gudstjänsterna. Varje kvällsgudstjänst hade ett tema, det första var *välkommen* och sedan *fred och rättvisa, helande, tystnad, Agape-kärleksmåltid* och *avresa*.

Den gudstjänst som berörde mig mest var den om helande. Ett ljus gick runt till varje medverkande så när jag höll i ljuset bads det för mig när någon annan höll i ljuset bad vi för den personen. Det var mäktigt att så många bad för mig.

Utflykt bland delfiner och lunnefåglar

Vi gjorde också en pilgrimsvandring runt den lilla ön som har cirka 150 fastboende ingen gatubelysning och en vägkorsning. En känsla av att vara närmare gud infann sig när vi vandrade under tystnad i den Skottska naturen.

En utflykt till ön Staffa gjordes också där det finns lunnefåglar. Under den resan blev vi eskorterade av delfiner. Lunnefåglaorna häckar i stora kolonier i jordhål i klippväggar. De lever i par och samarbetar varje år för att föda upp sin enda unge. Det är en lugn och harmonisk plats med en fullständig tystnad, en upplevelse utöver det vanliga.

Iona är känt som den genomskinliga platsen, en fin slöja som delar himmel och hav, stor känsla av frid och andlighet infinner sig. En känsla av hur små vi människor är gentemot naturen infann sig när jag blickade ut över havet och den genomskinliga slöjan.

Text och foto:
Kristina Hallström

Glöm inte att meddela ev. adressändring till
marianne.staaf.galldin@hotmail.com

KviSk:s projekt Fred på jorden – Fred med jorden

Är det feministiskt att verka för fred på jorden och fred med jorden?

Vi vet idag att kvinnor och barn i hela världen är de mest utsatta vid krig och klimatförändringar, som försorsaker flykt och utsatthet för dessa grupper. Kvinnor och barn utsätts för våld, hemlöshet och svält på flykt och i läger. Naturskyddsforeningen redovisar att det finns stora skillnader mellan mäns och kvinnors möjligheter att bestämma över resurser och anpassa sig till klimatförändringarna. I dag missgynnas kvinnor ofta när det handlar om tillgång till mark, naturresurser, krediter, information och beslutfattande.

Sverige på femte plats

För att uppnå en mer rättvis resursfördelning och minska skillnaderna mellan män och kvinnor är det viktigt att se till att kvinnor finns med när besluten fattas. Kvinnorna är sämre representerade i politiken och beslutsfattande sammanhang, men de får allt mer att säga till om. Andelen kvinnor bland världens parlamentariker har ökat från 13,2 procent år 2000 till 23,4 procent år 2017. Störst andel kvinnor i parlamentet i februari 2019 hade Rwanda, följt av Kuba, Bolivia, Mexiko och på en femteplats Sverige.

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-har-klimatforandringar-med-jamstalldhet-att-gora/>

Största bördan ligger på kvinnan

RFSU tillsammans med 15 organisationer, utvecklar i rapporten *Feminist Policies for Climate Justice*, hur genus och klimat hänger ihop. Vi ser hur diskriminerande könsnormer och maktstrukturer gör att flickor och kvinnor som redan lever i fattigdom och konflikt är särskilt utsatta för klimatförändringarnas konsekvenser. När konflikterna om mark ökar i klimatkrisens spår, när det blir svårare att sätta mat på bordet efter långvarig torka, översvämningar och oförutsägbart väder drabbas flickor och kvinnor hårdare eftersom de bär den största bördan för familjens mat- och vattenförsörjning. Detta stöds också av Ulrika Åkesson, verksföreträdare inom miljö och klimat på Sida. Hon uttalar sig i Hertha: ”Om man tittar övergripande på klimatförändringar och män och kvinnor, så drabbas alla men kvinnorna allra hårdast. Kvinnor har inte samma möjlighet att anpassa sig till effek-

terna av klimatförändringar och är i högre utsträckning direkt beroende av naturresurser.”

<https://fredrikabremer.se/hertha/darfor-ar-kvinnor-mest-utsatta-i-klimatkrisen/>

Föreningen Kvinnor i Svenska kyrkan driver ett tre-årigt (2022–2025) projekt med uppdrag att

- att för Kvinnor i Svenska kyrkan bereda frågor under temat Fred och klimaträttvisa
- att ge styrelsen förslag på uttalanden, förslag på undertecknande av upprop och/eller debattinlägg att ge styrelsen förslag på föreningens deltagande i evenemang och kampanjer
- att komma med förslag på hur föreningen både utåt och inåt bland medlemmarna kan påverka till livsstilsförändringar för klimatets skull

Studiecirkel via zoom

Varje stiftsförening har utsett deltagare i detta projekt, totalt är cirka elva personer engagerade. I senaste Kvinnoglöd finns också en text om projektet. Just nu genomför hela projektgruppen en studiecirkel, *Fred med jorden*, via zoom. Den omfattar fem möten och syftet är att vi ska skaffa oss en gemensam grund att utgå ifrån för att ge förslag till handlingar. Vi läser kortare texter, samtalar och reflekterar tillsammans i grupper. Vi anordnar cirkeln genom Sensus, som gärna hjälper till med fler sådana studiecirklar. Vi har fått ett fint material inkl. en studiehandledning att utgå ifrån och vi delar på ansvaret att förbereda och leda mötena. Det blir verkligen inspirerande samtal och idéer när vi möts på detta sätt.

Studiecirkelns rubriker är

- Komma samman som cirkel + att se världen som relationer
- Omvändelse i spänningen mellan verklighet och vision
- Berättelsernas kraft i ord och handling
- Att förändra – vägar framåt som skapade medskapare
- Att inkludera och integrera inre och yttre mångfald

Vi använder Biskopsbrevet om Klimatet som grund och hemsidan Färdplan för klimatet. Det är ett mycket fint material som också är lätt att läsa och bearbeta, på hemsidan finns en fin kort informationsfilm.

<https://www.svenskakyrkan.se/fardplan-klimat>

<https://www.svenskakyrkan.se/klimatbrevet>

Färdplan för klimatet är Svenska kyrkans policy- och målprogram för klimatet med tydliga mål att nå, fram till 2030. *"Ett biskopsbrev om klimatet"* förenar klimatfakta med kyrkans erfarenhet. Hur kan vi utifrån en realistisk helhetssyn skapa ett meningsfullt engagemang hos beslutsfattare, företag, organisationer och hos varje enskild människa? Nu är tid för hopp och handling.

Svenska kyrkan driver också ett projekt med klimatambassadörer. Det är ett 30-tal personer som är volontärer, de ska genomföra olika aktiviteter för miljön, i respektive hemmastift.

Målet var att det skulle finnas minst en ambassadör i varje stift men det finns ingen i Härnösand stift.

Marianne Staaf Gälldin

Vad händer ute i församlingarna i Härnösands stift när det gäller miljöarbetet och Färdplan för klimatet? Berätta, skriv eller maila, tacksam för alla sådana bidrag till kommande Kalkblad under 2024. Vi kan inspirera varandra och tillsammans får vi en starkare röst!

Foto: Svenska kyrkan

Som följeslagare lägger sig berättelserna som lager i min kropp

Under tre månader har jag bott på den av Israel ockuperade Västbanken i rollen som ekumenisk följeslagare i Palestina och Israel.

Mellan otaliga koppar chai och arabiskt kaffe har palestinier berättat om hur det är att leva med ockupationen, hur den förtrycker och utövar systematiserat våld på en nivå som är omöjlig att förstå och som genomsyrar varje aspekt av livet.

Vi har pratat, skrattat mycket, men också gråtit tillsammans, det finns något helande i det. Ofta har orden trutit, vad finns att säga när våldet kringskar livet och tar det käraste ifrån en? Vad säger man till den

unga man som berättar om hur han torterats, till den mamma vars son mördats, till de familjer som får sina hus och skolor rivna eller tvingas riva dem själva? Jag säger inte mycket men lyssnar desto mer. Berättelserna lägger sig som lager i min kropp.

In- och utfarter stängda
Tre veckor efter min hemkomst gick Hamas till attack mot israeliska mål. Livet och situationen för de människor jag nyss lämnat förändrades över en natt. Samtidigt som det extrema våldet i Gaza och södra Israel fortsätter har våldet eskalerat på Västbanken. Det råder en fullständig nedstängning

av alla in- och utfarter till palestinska samhällen, och storskaligt och laglöst våld och vandalisering från israeliska bosättare har lett till att flertalet palestinska samhällen har tömts.

Vittne till våldsamma scener

Jag undrar var de människor jag träffat blivit av, vissa får jag inte längre kontakt med. Var har till exempel den lilla pojken som tog hårt tag i min hand och vägrade släppa den under en demonstration utanför hans hem i Jerusalem blivit av? Jag kände då hur han skälvde av rädsla när israeliska bosättare och polis närmade sig oss, när polisen sedan brutalt släpade iväg en palestinsk demonstrant fryser vi till, det är en ohyggligt våldsam scen som utspelas framför våra ögon. En kvinna han inte känner, som inte pratar hans språk är det tryggaste han hittar där och då. Det här är en del av hans barndom. Vi slog följe den eftermiddagen pojken och jag sedan skildes vi åt, men i mitt hjärta bor han fortfarande kvar.

Som följeslagare stannar vi i tre månader, åker sen tillbaka till våra hemländer men lämnar, det gör vi aldrig.

Civila måste alltid skyddas

Våldseskaleringen i Palestina och Israel är just nu på en nivå som saknar motstycke. Följeslagarprogrammets arbete bygger på ickevåld och opartiskhet. Vi tar inte ställning i konflikten. Vi är däremot inte neutrala gentemot våld, orättvisor och brott mot folkrätten. Vi menar att ockupationen är skadlig både för palestinier och israeler och att den behöver upphöra – för båda folkens skull. En av de grundläggande principerna inom folkrätten är att civila alltid måste skyddas från attacker. Vi fördömer användandet av civila som måltavla och gisslantagandet av civila som utförts av Hamas. Vi fördömer också Israels urskillningslösa bombningar mot Gaza, den totala blockaden av mat, vatten och elektricitet in i Gaza, och den totala nedstängningen av Västbanken. Kollektiv bestraffning bryter mot krigets lagar och kan aldrig accepteras. Våld och vedergällning föder än mer våld och vedergällning. Ockupationen av Västbanken måste upphöra och målet på sikt vara att möjliggöra ett liv i fred och säkerhet för både palestinier och israeler.

Text och bild: *Elisabeth Oxelhöjd, ekumenisk följeslagare juni-september 2023.*

Framtidsfönstret

*I flera nummer har vi skrivit och berättat om föreningens, HKKF, historia och frågor som man arbetade med från starten 1942 och fram till ombildandet till föreningen Kvinnor i Svenska kyrkan. Nu är den delen avslutad och nu öppnar vi ett **Framtidsfönster**, där vi vill inspirera och uppmärksamma framtidsfrågor som föreningen kan komma med i föreningen. Vi bjuder in gästskribenter som kan ge oss mer kunskap och visa oss frågornas betydelse. Om du har någon fråga du vill att vi ska skriva om, ta kontakt med någon i styrelsen så kan vi hitta någon gästskribent eller om du vill skriva själv.*

Framtidstro – om hopp och livsmod för en hållbar värld

Ska Kyrkan engagera sig i klimat- och hållbarhet?

Hur många gånger har jag inte fått den frågan i mitt arbete som klimat- och hållbarhetssamordnare för Göteborgs stift och hur många gånger har jag inte själv ställt den frågan när jag haft en miljöutbildning för en församling.

JAA – det är ju självklart att vi ska. Men varför? Ska inte kyrkan prata om Gud och Jesus?

Vi är bara förvaltare

Jag menar att då vi alla är en del av en skapelsegemenskap som sträcker sig långt utöver det mänskliga, man kan kalla det för en livsväv, är vi kallade till engagemang tillsammans med alla människor av god vilja. Vi äger inte planeten utan får bara förvalta den en kort tid: *"Jorden är Herrens med allt den rymmer"* (Psaltaren 24:1). Så ja, jag menar att kyrkan ska engagera sig och tillsammans med andra tänker jag att vi kan nå en klimatomställning som förändrar både oss och planeten. Det låter kanske både lite kaxigt och naivt, men vad är alternativet?

Christina Bernérus

Klimat- och hållbarhetssamordnare för Göteborgs stift och sekreterare i KviSk i Göteborgs stift.

Ett kollektivt ansvar för klimatet

Klimatkrisen är inte bara en ekologisk eller teknologisk utmaning utan också en existentiell och andlig fråga eftersom den berör människolivets grundbetingelser i djupaste bemärkelse. Utifrån den aspekten har vi som kyrka också ett direkt uppdrag: Att bemöta den oro, den skuld och de frågor som klimatnödläget väcker. Har vi lämnat en springnota till våra barn och barnbarn? Hur kan vi skapa en rättvis omställning? Vad vågar vi hoppas på?

Vid sidan om vårt direkta uppdrag som kyrka kan vi ju heller inte friskriva oss från vårt kollektiva ansvar att göra vad vi kan för att minska klimatutsläppen som mänsklig aktivitet är huvudorsaken till. Vidare har vi ett gemensamt internationellt åtagande i Parisavtalet. Vi har en nationell klimatlag och internationella globala mål att förhålla oss till och slutligen har vi ju faktiskt ganska goda resurser. Jag vill dock poängtera att jag inte har för avsikt att lägga ytterligare en börda på vars och ens axlar. Klimatkrisen vi står inför är i ännu högre grad en utmaning för våra samhällen, nationer och företag.

Vad kan vi då göra som församling, förtroendevald eller enskild församlingsbo? Jag vill uppmana alla er som läser den här texten att höra med er församling, engagera er, ställ krav.

Färdplan för klimatet antagen

Svenska kyrkan har ju faktiskt antagit utmaningen redan och fattat beslut om att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral 2030. För att det ska vara möjligt har Kyrkostyrelsen 2019 antagit en Färdplan för klimatet innehållandes tre effektmål och ett ganska stort antal delmål. Mål som berör oss alla som är förtroendevalda, anställda och/eller bara engagerade inom en församling.

En del av målen handlar om att energieffektivisera så mycket som möjligt, resa fossilfritt, konsumera mer klimatsmart och ställa om skötseln på begravningsplatserna för att minska både utsläpp och främja en ökad biologisk mångfald. Detta är frågor som jag glädjande nog ser att fler och fler av våra församlingar arbetar med.

Men vi behöver även aktivt vara med och driva processer mot en mer hållbar livsstil och en mer motståndskraftig och rättvisare värld. Vi behöver våga ompröva vår relation till allt som lever med oss här på jorden och sträva efter en livsstil som bidrar till den globala räddningsplanen för såväl ett klimat i balans och rättvisa som en rik

biologisk mångfald. Och det tänker jag är frågor som ni kära läsare kan vara med och driva i era församlingar. Det finns också många bra studiematerial som Svenska kyrkan tagit fram tillsammans med bland annat Sensus studieförbund. Ett av dem är *Fred på jorden – Fred med jorden*. Kontakta ert stift och/eller er Sensus för mer information.

Verka inom planetens gränser

Det här är ju egentligen inte nya frågor. Det finns många kvinnor som under de senaste 100 åren gått före. Visste ni exempelvis att Elin Wägner redan 1941 diskuterade ämnen som kvinnor, fred och miljö i sin bok *Väckarklockan*?

Så avslutningsvis – Min vision är att vi alla ska låta oss förundras över Livets mångfald och rikedom, utan att blunda för hur vi överutnyttjat och misshandlat vår jord som vi ju är en del av. Att vi lär oss att leva och verka inom planetens gränser. Det är en väg som fordrar uthållighet men den kan leda oss mot den framtid vi ännu inte sett – mot ett bättre och mer hållbart samhälle. Så kom med du också!

Christina Bernérus

Klimat- och hållbarhetssamordnare för Göteborgs stift och sekreterare i KviSk i Göteborgs stift

Med anledning av kriget i Gaza och Israel uppmanar Svenska kyrkans biskopar till bön om fred och framtidshopp:

Biskoparnas fredsbön

"Vi biskopar i Svenska kyrkan vill uttrycka vår varmaste medkänsla med våra medmänniskor i Israel och Gaza som drabbats av terror, våld och krigshandlingar, för de som dödats och skadats och alla som sörjer. Tillsammans med människor över hela världen och våra systerkyrkor i regionen sörjer vi utvecklingen och vi ber för fred och framtidshopp. Vår kallelse är inte till våld, utan till fred och till det goda"

Pilgrimsvandring våren 2023

Längs efter Pilgrimsleden

”Kårböleleden” sträckan Ytterhogdal – Klövsjö

”Tiden du ägnar åt vandringen är viktigare än sträckan. Tiden ger dig möjlighet till eftertanke, perspektiv på tillvaron, att söka ditt äkta jag och livets mening” (okänt citat).

Under fem dagar hade jag möjlighet att vandra längs efter Pilgrimsleden ”Kårböleleden”. I vandringsgruppen var vi 11-13 personer plus två hundar, antalet vandrare varierade beroende på om man endast gick en dagsetapp eller var med på hela sträckan Ytterhogdal – Klövsjö. Deltagarna i gruppen kom från olika platser i Sverige, från Stockholmsområdet, Dalarna, Härjedalen, Jämtland och så jag från Västernorrland.

De sju nyckelorden

Flera i gruppen hade tidigare varit med och vandrat tillsammans. Tidigare vandringar och även denna gick under namnet ”FETBLADs

vandring” eftersom vi dag för dag fokuserade på ett av de sju nyckelorden (*frihet, enkelhet, tystnad, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet samt delande*). Pilgrimsorden skapades av pilgrimspräst Hans-Erik Lindström och kännetecknar det nutida pilgrimsvandrandet.

Vi började vandringen med start vid Ytterhogdals vackra kyrka som ligger vackert vid ”Kyrknäset”. Innan starten firade vi en pilgrimsandakt inne i kyrkan med bön och sång. Den nuvarande kyrkan byggdes 1799-1808 men även tidigare

fanns en kyrka från 1500-talet på platsen. I kyrkan finns ett gammalt krucifix från 1600-talet bevarat.

Sevärd lokal historia

Vandringsdagarna tillsammans skapade en fin gemenskap och delande. Vi vandrade genom en fantastisk natur, både storslagen och karg. Ett vandringsområde som under århundraden tidigare använts av jägare, förbönder, renskötare, soldater och pilgrimer men som de senaste åren legat lite i skymundan för dagens vandrare. Förutom det rent fysiska med att vandra så fick vi ta del av mycket lokal historia, besöka kulturella platser, kyrkor och annat sevärt efter pilgrimsleden. Mycket spännande att få ta del av och se ”tecken”, märkningar ifrån andra vandrare långt bak i tiden.

Eftersom det bitvis var brant terräng och inte alltid väl upptrampad stig så behövdes små micropauser för att återhämta andan. Naturligt blev det att vi bildade mindre grupper beroende på ”fart o kraft i benen”.

Överhogdalsbonaden

Vår första övernattning var i Överhogdal i en stor föreningslokal. På kvällen fick vi möjlighet att besöka Forngården och få en inspirerande guidning av museet och visning av exakta kopior av delar av ”Överhogdalsbonaden”, originalet förvaras på Jamtli museum. Originalen hittades i Överhogdal 1909 men bonaden är från tiden omkring 1000-1100, dvs vikingatidens slut och medeltidens början. Ibland kallas bonaden även för Ytterhogdalstapeten.

Vandringen dag två startade med en kort andakt med sång i *Överhogdals* fina kyrka, ombyggd på mitten av 1800 talet. Vi fick också besöka *Överhogdals Hembygdsmuseum*. Den förmiddagen fylldes vi med intressant historisk tillbakablick till livet förr.

Enorma flyttblock

Vi fick på plats ta del av intressanta platser ute i naturen. Platser som via muntliga historier berättade om olika händelser som utspelats där. Vi gick förbi enorma flyttblock under vår

vandring, tex "*Gulbeinstenen*". Namnet på stenen syftade till att förbönderna som passerade förr i tiden hade som regel byxor av skinn. Färska skinn hade en gulaktig nyans så kallad "*Gulbein*" färg. När förbönder passerade den stora stenen skulle nykomlingen i laget dvs den med "*gulbenet/ gulbein*" bjuda på något ifrån medhavd plunta.

By med gamla anor
Den tredje vandringsdagen hade vi som mål "*Klaxåsen*". Den lilla byn räknas som södra Jämtlands äldsta by med anor från åttahundratalet. I byns historia finns traditioner från pilgrimer och kristna långt bak i tiden.

Gulbeinstenen

Vi övernattade i Klaxåsens gamla skola som idag är ett skolmuseum.

Under kvällen firade vi en utegudstjänst tillsammans med bybor. En fin och stämningsfull avslutning på en lång vandringsdag.

Vädrets makter var inte alltid goda mot oss, utan vi fick pröva på olika väderslag som kall blåst, regn o snöglopp men även lite sol och värme på slutet av vandringen när vi närmade oss Klövsjö. Trots det ibland bistra vädret så gav vandringen en varm känsla inombords.

Vårt slutmål var vackra Klövsjö. Vi åt en gemensam god avslutningsmiddag i församlingshemmet intill Klövsjö kyrka. Efter middagen åkte vi till Åsarnas gamla träkyrka för att delta i en fantastisk musikgudstjänst. I en välfylld kyrka tillsammans med många andra fick vi njuta av vacker musik och kände stor tacksamhet och vördnad till livet. Att få avsluta vandringen i Åsarnas gamla kyrka var en perfekt avrundning på fantastiska dagar tillsammans.

Ett stort och varmt TACK till arrangörerna för pilgrimsvandringen och alla frivilliga Ortsbor/medhjälpare som hjälpt till med mat, boende och guidning som gjorde dessa vandringsdagar så trevliga och minnesrika. Jag ser fram emot en fortsättning med *FETBLADs vandring* nästa vår/sommar 2024

Vandringen arrangerades av Svenska kyrkan i Ljusnans Pastorat (Mattias Haglund), Härjedalens Pastorat (Emma Waara), Sydöstra Jämtlands Pastorat (Helena Stridh, Anders Larsson) i samarbete med föreningen Pilgrimstid.

Text och foto: *Margareta Wänglund*